

ПРОГНОЗУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

FORECASTING FINANCIAL RESULTS AS AN ELEMENT OF ENTERPRISE DEVELOPMENT PLANNING

УДК 338.58:65

<https://doi.org/10.32843/infrastruct36-27>

Кононенко Ж.А.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри економічної теорії
та економічних досліджень
Полтавська державна аграрна академія

Песцова-Світалка О.С.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри економічної теорії
та економічних досліджень
Полтавська державна аграрна академія

Петренко В.О.

студентка
Полтавська державна аграрна академія

Суспільне життя перебуває в нестабільних умовах, а тому потребує встановлення варіантів стабільності та можливостей зростання. Цього можливо досягти лише за допомогою прогнозування перспективи розвитку. Прогнозування економічного спрямування щодо визначення напрямів розвитку сучасного суб'єкта господарювання, що забезпечують його досягнення, для виявлення ймовірних ефективних способів довгострокових, середніх і поточних планів, визначення основних шляхів сучасного середовища, прогнозування наслідків прийнятих варіантів рішень і здійснюваних у поточний момент заходів. Ціль економічного прогнозування та планування виступає методологічною основою у необхідності виробляти стратегічну економічно обґрунтовану та ефективно визначену концепцію розвитку підприємства. В умовах пошуку та втілення інноваційних підходів сучасної економічної схеми суспільного життя, прогнозування стає одним із найбільш значущих із наукових факторів формування концепції повсякчасного розвитку підприємства.

Ключові слова: економічне середовище, прибутковість, ефективність, прибуток, управління, прогноз, модель, фінансовий результат.

Общественная жизнь находится в нестабильных условиях, а поэтому требует установки вариантов стабильности и возможностей роста. Этого возможно достичь только с помощью прогнозирования перспективы развития. Прогнозирование экономического направления по определению направлений развития современного предприятия, обеспечивающих его достижения, для выявления возможных эффективных способов долгосрочных, средних и текущих планов, определение основных путей современной среды, прогнозирования последствий принятых вариантов решений и осуществляемых в текущий момент мероприятий. Цель экономического прогнозирования и планирования выступает методологической основой в необходимости производить стратегическую экономически обоснованную и эффективно определенную концепцию развития предприятия. В условиях поиска и воплощения инновационных подходов современной экономической схемы общественной жизни прогнозирования становится одним из самых значимых из научных факторов формирования концепции постоянного развития предприятия.

Ключевые слова: экономическая среда, доходность, эффективность, прибыль, управление, прогноз, модель, финансовый результат.

Social life is in unstable conditions. This can only be achieved by predicting development prospects. Forecasts of the economic direction to determine the development directions of the modern enterprise, ensuring its achievement, to identify possible effective ways of long-term, medium and current plans, determine the main paths of the modern environment, predict the consequences of the adopted decision options and ongoing measures. Creating a new economic subtree should always be done there must be positive economic and different effects from everyone planned activity. So, directly, financial indicators activities, namely financial results are the most important in management of effective and profitable activity of the enterprise. One of the important methodological tasks is the need to elaborate concept – the purpose of economic forecasting and planning. On state level of forecasting of economic development and social development extends to long-term, medium-term and the short term. All forecasts of economic processes are developed in terms of qualitative basic characteristics the progress and general characterization of the concept and its predictable nature changes. In the simplest case, this indicates the possibility of either inability to trigger any events and quantifications projected metrics, as well as their magnitudes. In today's market economy, an important role is gained strategic plan. It indicates the perspective of the enterprise and its development management, taking into account the expectations of the market, as well as available production, technological development, scientific knowledge and technical. Strategic planning reflects the division to the general enlarged or framework and to the general software. Strategic planning is actively used to justify investment activity of the enterprise. Properly defined approach, systematic analytical methods work in the field of forecasting financial results is crucial role in the future of the entity. This research question is complicated and unambiguous. In the context of the search and implementation of innovative approaches of the modern economic scheme of social life, forecasting is becoming one of the most significant scientific factors in the formation of the concept of the continuous development of the enterprise.

Key words: economic environment, profitability, efficiency, profit, management, forecast, model, financial result.

Постановка проблеми. Розвиток сучасного економічного середовища, запровадження нових правил конкурентного зовнішнього та внутрішнього середовища спонукає власників підприємницького діла по-новому зважити свої позиції щодо можливостей втілення в управлінський сектор власного бізнесу планування на перспективу прогнозних показників щодо можливих варіантів утримання на плаву.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок та вагомі дослідження у вивченні методів прогнозування, визначенні методики планування щодо формування резервів, пошуку шляхів в отриманні вищих майбутніх фінансових результатів зробили такі вчені, як Ф.Ф. Бутинець,

А.М. Єріна, Є.В. Мних, А.Т. Опря, Л.В. Юрчишина та інші. Але ця проблематика має місце і є актуальною в кожному періоді розвитку суспільних систем, а тому залежить від умов існування останніх. А це, в свою чергу, потребує уточнення та визначення векторів підлаштування до навколишніх умов.

Постановка завдання. Метою статті є встановлення можливостей застосування системних підходів у проведенні аналітичної роботи для оцінки варіантів можливого настання нестабільності на підприємстві.

Залежність ефективності фінансово-виробничої діяльності від планово-організаційної роботи стає все актуальнішою. Питання щодо прогнозування

величини можливих отриманих результатів у перспективі залишається першочерговим. Грамотно та всебічно прогнозований план дій дозволяє уникнути значних втрат. З метою усунення ризикової ситуації щодо втрати прибутковості фактори та показники фінансового стану підприємства потребують постійного дослідження та прогнозування. Тому визначення та складання прогнозної моделі на підприємстві має важливий і актуальний характер.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Створення нового економічного суб'єкта завжди означає автоматично отримання позитивного економічного та фінансового ефекту від здійснення запланованого виду діяльності. Отже, безпосередньо показники фінансової діяльності, а саме фінансових результатів, є найважливішими в управлінні ефективною та прибутковою діяльністю підприємства.

Мета соціального розвитку та економічного розвитку повинна враховувати загальне уявлення про стратегічні цілі та пріоритети економічної політики держави, а також конкретні напрями та засоби втілення визначеної цілі. Концепція або мета розглядається та подається на затвердження до Кабінету Міністрів України. Саме там визначається вектор політики держави щодо найнеобхідніших економічних процесів, які мають відбутися в країні у недалекому майбутньому. У ній подається ставлення держави як особи законодавчої та виконавчої влади. Окрім макроекономічних категорій, економічна політика надає, звичайно, загальні шляхи розвитку грошової, кредитної, бюджетної політики, податкової політики, цінової, зовнішньоекономічної політики, структурної політики, митної політики та антимонопольної. Одним із важливих методологічних завдань є необхідність виробити концепцію – мету економічного прогнозування та планування. Отже, можна визначити поняття «концепція» як «спосіб сприйняття». Це може бути основна ідея будь-якого припущення, теорії, системи поглядів на якоесь явище, а також спосіб його розуміння, визначення, тлумачення і сприйняття. Концепція повинна бути розроблена для втілення двох невідкладних цілей. Це, по-перше, формування базової системи економічного прогнозування і планування в державі, а по-друге, соціально-економічний розвиток для довгострокового, середньострокового та короткострокового періоду, який створюється перед початком роботи над планами та прогнозами.

На державному рівні прогнозування економічного розвитку та соціального розвитку поширюється на далекострокову перспективу, довгострокову перспективу, а також середньо- і короткострокову перспективи. Вони опираються на аналіз демографічної ситуації в країні, наукового та технічного потенціалу держави, накопиченого національного багатства, зовнішньоекономічних обставин країни, наявності природних копалин та ресурсів, соціального складника суспільства,

а також вибраного шляху економічного розвитку. Прогнози відображаються в деяких варіантах із розумінням вірогідного впливу внутрішніх, зовнішньополітичних, економічних та інших факторів.

Об'єктом прогнозування постають економічні, соціальні, науково-технічні та інші явища, а також процеси в економіці держави, в її галузях промисловості і комплексах. Предметом економічного прогнозування постають якісні зміни та кількісні, котрі виникають в економіці під тиском сукупних або окремих чинників у межах прогнозованого періоду. Визначними функціями прогнозування є обґрунтований науковий підхід до розвитку економіки та науковий і технічний прогрес у деяких умовах та відповідному короткостроковому часі, оцінка об'єктів економічного прогнозування, визначення альтернативних векторів економічного і соціального розвитку, накопичування наукового матеріалу й обробки вибору всіх рішень.

Прогнозування повинно поширюватися на процеси управління, які в момент визначення прогнозу або можуть бути в досить малому діапазоні, або не бути зовсім, або можуть бути, але потребують впливу дій таких факторів, яких не може бути повністю або частково визначено. Прогнози всіх економічних процесів розробляють із погляду якісних базових характеристик прогресу та загальної характеристики концепції і прогнозованого характеру змін. У найпростішому випадку це вказує на можливість або неможливість виникнення яких-небудь подій і кількісних оцінок прогнозованих показників, а також їхньої величин. Правильність вихідних даних теоретичних чинників і методологічного підґрунтя прогнозу значним чином впливає на його кінцеві результати та можливість його використання на практиці.

В умовах сьогодення ринкової економіки велику роль набуває стратегічний план. Він вказує на перспективу розвитку підприємства та його господарювання, беручи до уваги очікування кон'юнктури ринку, а також наявних потужностей виробництва, технологічного розвитку, наукових знань та технічних. Він також вказує на можливості для того, щоб їх розширювати, розвивати, удосконалювати або реконструювати чи перепрофілювати для досягнення більш ефективних показників.

Стратегічне планування відображає розділення на загальне укрупнене або рамкове та на загальне програмне. Мета першого – визначити цілі, такі як планування зростання для довгострокової перспективи, пристосування до структурних перетворень, отримання очікуваного прибутку. Мета другого – визначити конкретні функції виробництва і вибрати необхідні ринки для збуту тощо.

Стратегічне планування необхідне тільки для великих та середніх підприємств. Його часові показники збігаються з критеріями народногосподарського виробничого довгострокового

прогнозування. Отже, стратегічне планування активно використовується для обґрунтування інвестиційної діяльності підприємства.

Тактика постає частиною стратегії. Вона підпорядковується їй та обслуговує стратегію. Тактика характеризується засобами та прийомами, способами для досягнення поставленої цілі або мети, лінією поведінки кого-небудь. Отже, можемо визначити тактику як лінію поведінки, яка розрахована на порівняно невеликий період, що визначає завдання та необхідні форми, щоб досягнути економічних результатів. Прогнозування як економічна категорія має низку особливостей, які відрізняють його від реальних дій. Планування має характеристики однозначного рішення. Але ж планування без прогнозування не містить повної необхідної послідовності дій. Тому ймовірнісний характер прогнозування (пошук альтернативи та варіювання) підкріплюється процесом планування. У такому руслі прогнозування становить дослідницьку базу в плануванні, що мають суміжну методологічну і методичну платформу досліджень. Поєднання прогностичних прийомів та методів із більш точними методами розрахунків містить у собі досягнення гарних високих результатів у майбутньому.

Алгоритм здійснення прогнозування містить декілька етапів:

- визначення мети та постановка завдання,

- структурування інформаційного поля, виявлення факторів та вивчення можливостей отримання результату,

- виявлення слабких та сильних сторін для вибору та встановлення класу моделей щодо опису об'єкта прогнозу,

- зосередження уваги на виборі необхідних методів та алгоритму прогнозування та оцінки точності прогнозу,

- складання та опис моделі для оцінки якісних характеристик моделі,

- здійснення безпосередньо самого прогнозу.

Прогнози класифікуються таким чином:

1. Прогнозований ступінь контролю:

- контрольовані прогнози, наприклад контрольований з боку держави, можуть бути в особі Міністерства економіки;

- неконтрольовані прогнози, наприклад загальний обсяг угод на фондових біржах, тут може бути прогнозована величина передбачувана, а прогнозована величина не може підлягати безпосередньому контролю.

2. Прогноз масштабний: мікропрогноз для окремо взятого підприємства; галузевий; макропрогноз для державної економіки; суперпрогноз для всієї світової економіки.

3. Прогноз часовий: оперативний – один місяць; короткостроковий – один рік; середньо-

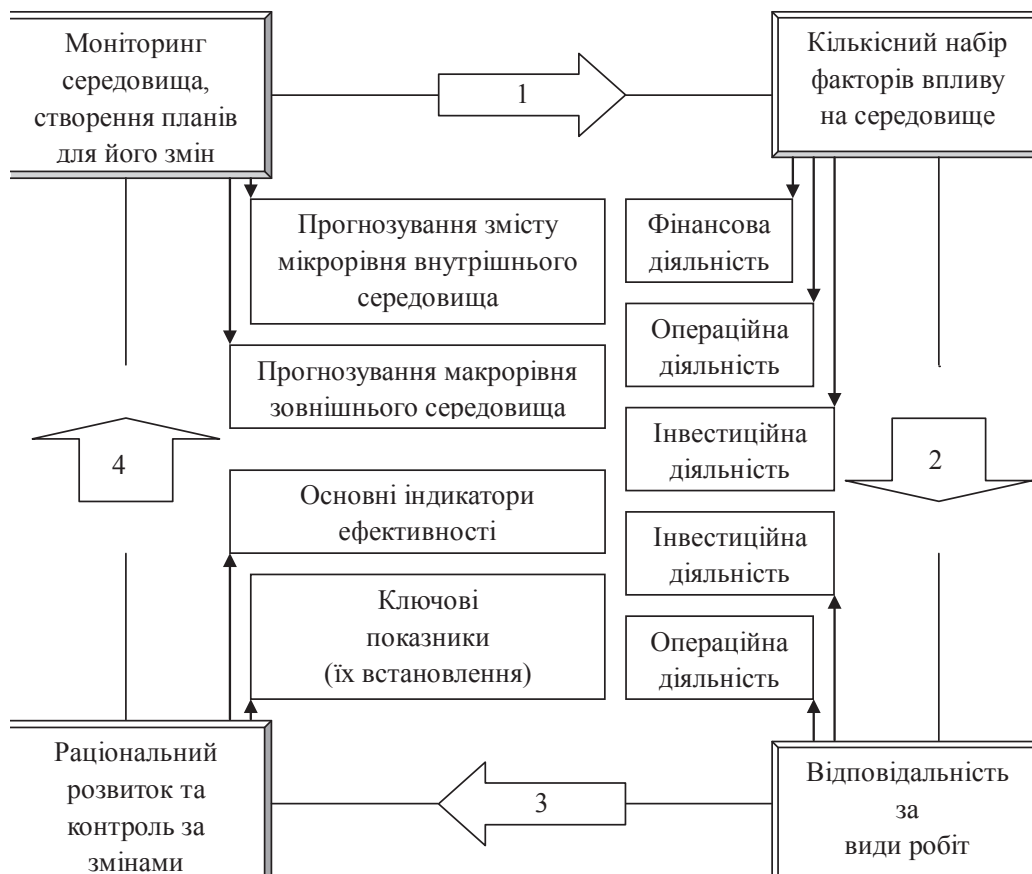

Рис. 1. Етапи здійснення прогнозування

строковий – п'ять років; довгостроковий – більш ніж п'ятнадцять років.

4. Прогноз за об'єктом: об'єкт природних ресурсів; об'єкт трудових ресурсів; об'єкт інвестицій; об'єкт науково-технічний; об'єкт соціальний; об'єкт зайнятості; об'єкт доходів тощо.

5. Прогноз за кількістю об'єктів: одиничний; множинний.

6. Прогноз залежно від того, як заданий прогноз, чи одним числом, чи заданий інтервалом: точний; інтервальний.

7. Прогноз за функціональними ознаками:

– пошуковий прогноз – ґрунтується на штучному перенесенні на короткострокове майбутнє концепцій розвитку об'єкта досліджень, що склалися колись та діють зараз. Він немає нічого спільного з факторами, які здатні змінити ці концепції. Мета цього прогнозу – визначити, як відобразити муться події за збереження наявних напрямів;

– нормативний прогноз – ґрунтується на основі визначених цілей або нормативів та прогнозує визначення способів і терміну для їх досягнення.

8. Прогноз за варіантами: песимістичний прогноз; оптимістичний прогноз; стриманий прогноз, він же середній.

Процес прогнозування передбачає дослідження не однієї сторони діяльності підприємства чи однієї сторони проблеми. За необхідності настання моменту складання прогнозних документів увага звертається до кожної складової частини чи елемента внутрішнього середовища підприємства. Функціонування внутрішнього середовища та його взаємодія із зовнішнім залежить від можливих фінансових зусиль суб'єкта господарювання, тому планування та прогнозування фінансових результатів діяльності підприємства відбувається поетапно, враховуючи всебічний розвиток подій.

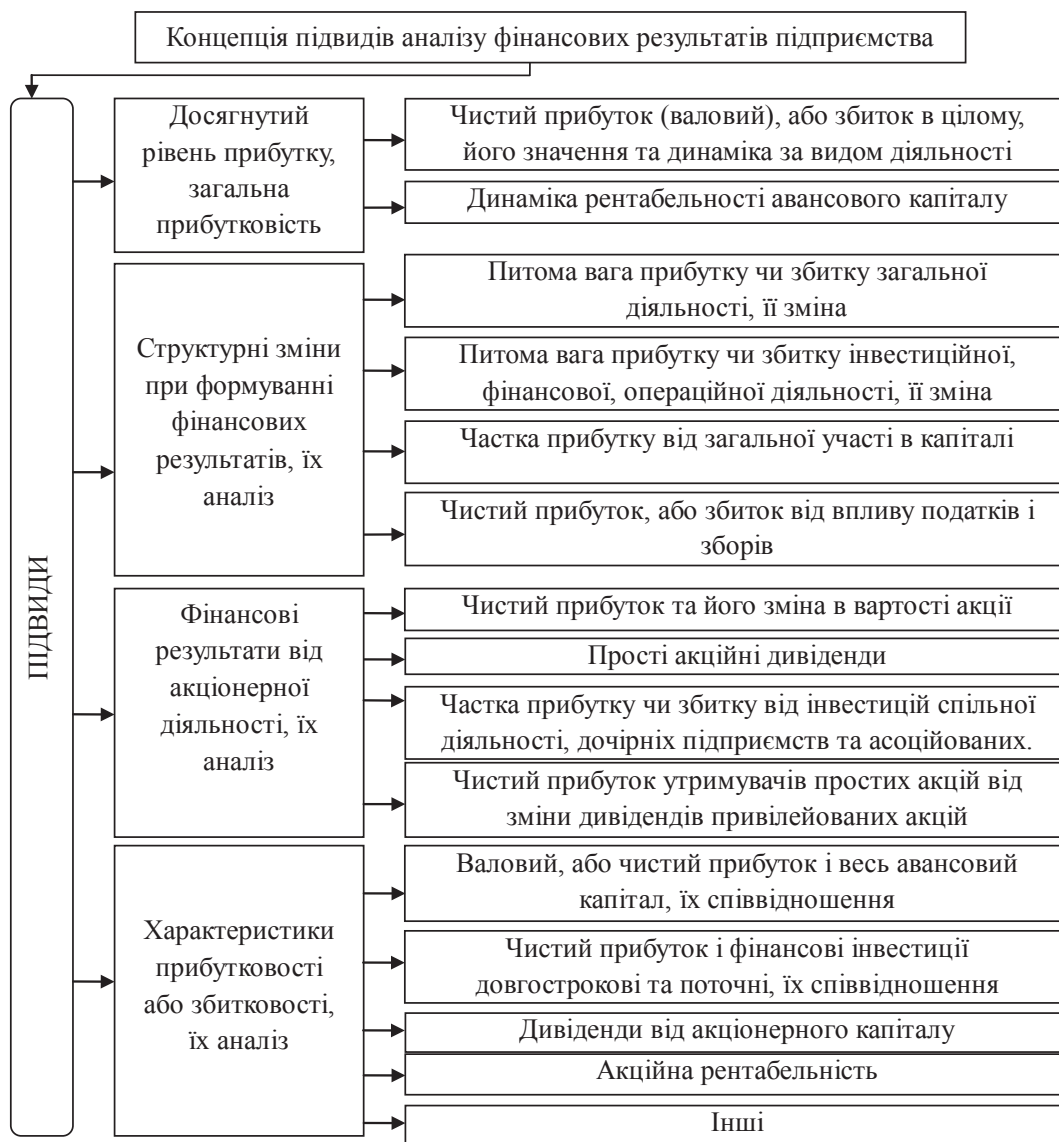

Рис. 2. Характеристики підвидів аналізу фінансових результатів підприємства

Тож оцінка впливу реалізації втілювання прогнозів у дійсність має свій алгоритм (рис. 1).

Сучасні вимоги навколишнього середовища ставлять умови максимального розширення особливостей прогнозування та подальшого розвитку методології і методики вивчення прогнозів.

Надзвичайні та нестандартні програми з'являються в критичних ситуаціях – отже, це може бути під час стихійного лиха та в умовах кризових ситуацій або масового безробіття, загрозованої інфляції. Такі рішення, як правило, недовгі в часі. Під час їх здійснення велике місце мають засоби адміністративної регуляції. За рівнем значення програми діляться на національні та державні (міжнародні), галузеві або міжгалузеві, регіональні та цільові та комплексні, а також надзвичайні (рис. 2).

Аналітичні роботи в прогнозуванні фінансових результатів діяльності підприємства базуються на застосуванні різноманітної сукупності методів та прийомів аналізу. Їх застосування та використання залежить від поставлених цілей, від конкретних завдань та мети.

Дійсно, іноді досить складно визначитися з одним чи двома (групою) методами, щоб дати найточніший та розгорнутий варіант розв'язку проблемного питання. Важливо пам'ятати, що для отримання точних якісних розрахунків доцільно застосовувати поетапний моніторинг уже отриманих результатів та поступово застосовувати комплексний системний підхід у подальших розрахунках. Зазначимо на рисунку 3 основні моменти, що потребують першочергового

Рис. 3. Сектори вивчення фінансових результатів

вивчення у аналітичному секторі фінансових результатів.

Висновки з проведеного дослідження.

Комплексний підхід щодо системи оцінки та аналізу фінансових результатів та вміння їх прогнозувати займає вагоме місце в подальшому розвитку діяльності підприємства. Звісно, аналіз внутрішньої системи функціонування підприємства потребує постійного контролю та спостереження за факторами взаємодії та впливу на досягнення мети суб'єкта. Визначення аналізу фінансових результатів діяльності підприємства та їх прогнозованого рівня містить сукупність факторів, що впливають на рівень методики в пошуку резервів нарощування виробництва та його зміцнення в економічному середовищі.

Правильно визначений підхід, систематизовані методи аналітичної роботи в сфері прогнозування фінансових результатів відіграють вирішальну роль у майбутньому суб'єкта господарювання. Досліджуване питання є складним і не має однозначного розв'язку. Достовірна, підтверджена інформація щодо фінансових результатів діяльності підприємства є основним підґрунтям для ефективного управління.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Буряк А.В., Дем'яненко І.В. Фінансове планування в системі управління розвитком підприємства. *Науковий вісник національного університету біоресурсів і природокористування України*. 2015. № 200(3). С. 155–160.
2. Глущенко А.М. Прогнозування фінансових результатів діяльності металургійних підприємств. *Мукачівський державний університет*. 2018. № 19. С. 1400–1408. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-19-209>. (дата звернення: 16.08.2019).
3. Мазур Д.В. Фінансове планування діяльності підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2014. № 6. Т. 1. С. 55–59.
4. Малініна Т.П., Підгорна О.А. Роль та значення прогнозуванні фінансових результатів діяльності підприємства. *Економічні студії*. 2016. № 2. С. 85–88.
5. Мних Є.В. Фінансовий аналіз: підручник. К.: Київ.нац.торг-екон.ун-т., 2014. 536 с.
6. Опря А.Т., Дорогань-Писаренко Л.О., Єгорова О.В., Кононенко Ж.А. Статистика (модульний варіант з програмованою формою контролю знань): навч. посібник. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ: Центручбової літератури, 2014. 536 с. URL: http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/bitstream/123456789/523/1/d0%a1%d1%82%d0%b0%d1%82%d0%b8%d1%81%d1%82%d0%b8%d0%ba%d0%b0_%d0%9e%d0%bf%d1%80%d1%8f_%d0%92%d0%a1%d0%95_%d0%905%20%281%29.pdf (дата звернення: 16.08.2019).
7. Планування фінансових результатів і прогнозування фінансової звітності/ *studme.com.ua/.../planirovanie_finansovuh_rezultatativ* (дата звернення: 16.08.2019).

REFERENCES:

1. Buryak, A.V. and Demyanenko, I.V. (2015), Financial planning in the management system of enterprise development [Financial planning in the enterprise development management system], *Scientific herald of the National University of Bioresources and Nature Management of Ukraine*, vol. 200, no 3, pp. 155–160.
2. Hlushchenko A.M. (2018), Prohnozuvannia finansovykh rezultativ diialnosti metalurhiinykh pidpriemstv [Forecasting financial results of metallurgical enterprises]. *Mukachivskiy derzhanyi universytet*, vol. 19. pp. 1400-1408. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-19-209>. (accessed 16 August 2019).
3. Mazur, D.V. (2014), Financial planning of the enterprise activity [Financial planning of the enterprise], *Bulletin of the Khmelnytsky National University*, vol. 6, no 1, pp. 55–59.
4. Malinina T.P., Pidhorna O.A. (2016), Rol ta znachennia prohnozuvanni finansovykh rezultativ diialnosti pidpriemstva [The role and importance of forecasting the financial results of the enterprise], *Ekonomichni studii*, vol. 2. pp. 85–88.
5. Mnykh Ye.V. (2014) *Finansovyi analiz: pidruchnyk*. K.: Kyiv.nats.torh-ekon.un-t. P. 536
6. Oprya A.T., Dorohan-Pysarenko L.O., Yehorova O.V., Kononenko Zh.A. (2014) *Statystyka* (modulnyi variant z prohramovanoi formoiu kontroliu znan): navch. posibnyk. 2-he vyd., pererob. i dopov. Kyiv : Tsentr uchbovoi literatury. URL: http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/bitstream/123456789/523/1/d0%a1%d1%82%d0%b0%d1%82%d0%b8%d1%81%d1%82%d0%b8%d0%ba%d0%b0_%d0%9e%d0%bf%d1%80%d1%8f_%d0%92%d0%a1%d0%95_%d0%905%20%281%29.pdf. (accessed 16 August 2019).
7. Planuvannia finansovykh rezultativ i prohnozuvannia finansovoi zvitnosti [Planning financial results and forecasting financial statements]/ *studme.com.ua/.../planirovanie_finansovuh_rezultatativ* (accessed 16 August 2019).

Kononenko Zhanna

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of Economic Theory and Economic Research
Poltava State Agrarian Academy

Pestsova-Svitalka Oksana

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of Economic Theory and Economic Research
Poltava State Agrarian Academy

Petrenko Vika

Student
Poltava State Agrarian Academy

FORECASTING FINANCIAL RESULTS AS AN ELEMENT OF ENTERPRISE DEVELOPMENT PLANNING

The purpose of the article. Creating a new economic subtree should always be done there must be positive economic and different effects from everyone planned activity. So, directly, financial indicators activities, namely financial results are the most important in management of effective and profitable activity of the enterprise.

Methodology. One of the important methodological tasks is the need to elaborate concept – the purpose of economic forecasting and planning. On state level of forecasting of economic development and social development extends to long-term, medium-term and the short term. They rely on demographic analysis situation in the country, the scientific and technical potential of the accumulated state national wealth, foreign economic circumstances of the country, availability natural fossils and resources, the social component of society as well the chosen path of economic development.

Results. The object of forecasting is economic phenomena, social, scientific and other phenomena, as well as processes in the economy of the state, in it industries and complexes. The subject of economic predictions is qualitative changes and quantitative changes occurring in economy under pressure of aggregate or individual factors within the forecast period. Distinctive prediction features are sound scientific approach to economic development and scientific also technical progress in some conditions and a corresponding short-term evaluation of economic forecasting objects, identification of alternative ones vectors of economic and social development, scientific accumulation material and processing choices of all solutions.

Forecasting should apply to the management processes that are in when the forecast is determined or may be in a rather small range, or be at all, or may be, but need to be influenced by the actions of those factors that cannot be fully or partially determined. All forecasts of economic processes are developed in terms of qualitative basic characteristics the progress and general characterization of the concept and its predictable nature changes. In the simplest case, this indicates the possibility of either inability to trigger any events and quantifications projected metrics, as well as their magnitudes. The correctness of the raw data of theoretical factors and methodological background of the forecast is significant thus affecting its final results and its feasibility use in practice.

In today's market economy, an important role is gained strategic plan. It indicates the perspective of the enterprise and its development management, taking into account the expectations of the market, as well also available production, technological development, scientific knowledge and technical. Strategic planning reflects the division to the general enlarged or framework and to the general software. Strategic planning is actively used to justify investment activity of the enterprise.

Practical implications. A comprehensive approach to the financial assessment and analysis system results and the ability to predict them is important in the future development of the enterprise. Of course, an analysis of the internal system functioning of the enterprise requires constant control and observing interaction factors and influencing goal achievement the subject. Definition of analysis of financial results of the enterprise and their projected level contains a set of factors that influence level of methodology in finding reserves for production growth and its strengthening in the economic environment.

Value/originality. Properly defined approach, systematic analytical methods work in the field of forecasting financial results is crucial role in the future of the entity. This research question is complicated and unambiguous. Trusted, confirmed information about the financial results of the enterprise is available the main bases for effective management.